

2026-05-15

Äskande av medel – utökning av ramar för överförmyndarnämnden

Äskande

Överförmyndarnämnden äskar 2,2 miljoner kronor i utökad ram för år 2027 och kommande år.

Bakgrund

Arvode till gode män och förvaltare

Arvodet till gode män och förvaltare har sedan lång tid tillbaka, enligt metod utformad av SKR och bearbetad av överförmyndarnämnden i Gävle indexerat efter prisbasbeloppet. Skäligt arvode enligt 12 kap. 16 § föräldrabalken beslutas i regel året efter utfört uppdrag. Arvodet som kommunen betalar ut för ett årtal utbetalas och bokförs således nästkommande år. Arvodeskostnaden för ett år påverkas således av prisbasbeloppet för föregående år.

De flesta uppdrag ligger på en schablon på 20-30 % av ett prisbasbelopp per år. Huvudmän vars inkomster överstiger 2,65 % av ett prisbasbelopp eller vars tillgångar över 2 % av ett prisbasbelopp betalar arvodet själva. Övriga arvoden betalas av kommunen.

2021 betalade kommunen ca 43-44 % av arvoden. År 2023 sjönk andelen till ca 33 % på grund av ändringar i reglerna om sjukersättning vilket gjorde att de som fick högre sjukersättning i högre grad hade inkomster som översteg 2,65 % av ett prisbasbelopp än tidigare.

Planen inför 2022 års utökade ramar var en uppräknig kommande år enligt förändring i prisbasbelopp och förändring i antal uppdrag, de blir fler.

Utfall för arvodeskostnader:

2022 Som förväntat.

2023 Lägre utgifter för arvoden till ställföreträdare då fler huvudmän betalade själva pga högre inkomster för sjukersättning för de huvudmän, kommunens andel av arvodeskostnaden sjönk med 10 procentenheter.

2024 Överförmyndarnämnden klarade en budget i balans. På grund av att effekten av höjd sjukersättning kompenserade för att prisbasbeloppet ökade från 48 300 till 52 500. Nämnden prognosticerade dock att det fattades 900 000 kronor till arvoden i ramarna för 2025.

Ur överförmyndarnämndens verksamhetsrapport 2024:

”Kostnaderna för den ordinarie verksamheten förväntas öka signifikant trots stora nedskärningar på utbildningar och fullständig nedskärning på personalrepresentation under 2025 oberoende av hur utfallet för ärendemängd blir under 2025.

Arvodeskostnader för både ideella och professionella ställföreträdare beräknas öka med 15,1 % under 2025 på grund av en förskjuten inflationseffekt. Effekten består i indexerade arvoden efter prisbasbelopp, [skillnaden] mellan prisbasbeloppet mellan 2023 och 2024 medför en höjning med 9,1 % och det ökade antalet ställföreträdarskap och därmed arvodesberättigade ställföreträdare står för resterande 6 %- enheter.”

Detta beskrevs i detalj 2024 i nämndens kommentar på ramar 2025.

2025 Ramarna för 2025 förändrades inte utan nämnden fann sig tvungen att budgetera utifrån given ram. Prognosen infriades och arvodeskostnaderna blev knappt 1 miljon

högre än budgeterat, vakanser på förvaltningen gjorde att budgetunderskottet totalt blev något mindre.

2026: Nämnden prognosticerar en arvodeskostnad i linje med utfallet 2025 med en liten ökning, ramarna har inte förändrats och budgetposterna för arvoden bedöms lika underfinansierade som i 2025 års budget. Inflationen och därmed höjningen av prisbasbelopp mellan 2024 och 2025 är inte lika påtaglig som de två föregående åren så utvecklingen har stannat av. Effekten av tidigare höjningar av prisbasbeloppet ligger dock kvar. Budgetposten för arvode är underfinansierad. Nämndens prognos vid delårsrapport 1 är ett underskott på 1,1 miljoner kronor för arvode till ideella ställföreträdare.

Inför 2027: Nämnden prognosticerar en arvodeskostnad i linje med utfallet 2025 och prognosen för 2026. Den befintliga uppräkningsramarna kommer att täcka den marginellt ökade arvodeskostnaden, underskottet beräknas därför bli detsamma på 1,1 miljoner kronor. Nämnden bedömer att antalet uppdrag inte kommer att öka såsom under tidigare år baserat på den senaste tidens utveckling, uppdragen ökade mellan 2022 och 2024 men inte under 2025 och hittills inte under 2026, någon minskning är dock inte skönjbar utan antalet uppdrag förväntas ligga kvar på ungefär samma nivå. Ramarna behöver således utökas med för att täcka arvodeskostnaden som nämnden kommer att ha 2027 och kommande år.

Slutsats: För 2027 behövs 1,1 Miljoner i utökad ram för att kompensera för arvodeskostnader till följd av höjningarna av prisbasbeloppet framför allt under åren 2023 och 2024.

Verksamhetsförändring

2026-07-01 träder ny lagstiftning i kraft när föräldrabalkens regler görs om.

Förändringarna innebär att överförmyndarnämnden tar över som första instans från tingsrätten vid beslut om anordnande av godmanskap och således ska handlägga varje ärende

Förändringarna innebär även att en ny redovisningshandling i form av årsberättelse införs vilket innebär dubbelt så många redovisningshandlingar som ska granskas per år, för Gävles del innebär det en ökning från ca 1050 handlingar till 2100 handlingar.

Förändringen innebär också ökade krav på service och information från överförmyndarnämnden gentemot gode män, förvaltare och enskilda som får hjälp från de förr nämnda införs.

Sammantaget blir detta en större arbetsmängd för överförmyndarnämnden och en förstärkning på 10-15 % personalresurser bedöms behövas på förvaltningen i Gävle vilket motsvarar ca 1,5 handläggartjänster. Enligt SKR:s prognos bedöms arbetsbördan på riksnivå öka med 20-40 % för överförmyndarverksamheter. Överförmyndarnämnden i Gävle bedömer dock att det sett till dess egna förutsättningar, nuvarande bemanning och handlägningsrutiner, bör räcka med en utökning på 10-15 %.

Samtidigt genomförs en organisationsförändring på administrativa avdelningen på Sektor styrning och stöd där chefstjänsten på överförmyndarenheten ska delas med kommunkansliet. Det innebär att en handläggartjänst på överförmyndarenheten också behöver göras om till en ledande och samordnande roll för att täcka upp för enhetschefen. Det i sin tur innebär att en halv handläggartjänst behöver tillkomma

Totalt är behovet 2 nya handläggartjänster.

Eftersom chefstjänsten delas kommer kommunstyrelsen ta över halva kostnaden för chefstjänsten och överförmyndarnämnden endast bekosta hälften.

Den ökade kostnaden för hela organisationsförändringen beräknas till 1,5 handläggarlöner. Årslönen för 1 handläggare beräknas till 500 000 kronor baserat på nuvarande löner, som dock i Gävle kommun ligger en bit under både rikssnittet och nivåerna för jämförbara kommuner. 1,5 handläggarlöner blir 750 000 kronor, med tillkommande kostnader vilket ger 1,1 miljoner i ökat behov.

Slutsats: För 2027 behövs 1,1 miljoner i utökad ram för att kompensera för ett utökat myndighetsuppdrag

Totalt behov

Ramarna behöver räknas upp med 2,2 miljoner kronor från 2027 och framgent med en proportionerlig höjning för ökade driftkostnader, lönerevision och normalhöjning av prisbasbeloppet år för år.

Beredande handläggare i ärendet

Henrik Sjöo

Enhetschef, överförmyndarenheten Gävle kommun

2026-05-15